

Uloga glazbene kulture u odgoju djece predškolske dobi

Dugonjić, Mirja

Undergraduate thesis / Završni rad

2019

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Teacher Education / Sveučilište u Zagrebu, Učiteljski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:147:941856>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-09-29**

Repository / Repozitorij:

[University of Zagreb Faculty of Teacher Education - Digital repository](#)

**SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA ODGOJITELJSKI STUDIJ**

**MIRJA DUGONJIĆ
ZAVRŠNI RAD**

**ULOGA GLAZBENE KULTURE U ODGOJU
DJECE PREDŠKOLSKE DOBI**

Čakovec, rujan 2019.

**SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA ODGOJITELJSKI STUDIJ
(Čakovec)**

ZAVRŠNI RAD

Ime i prezime pristupnika: Mirja Dugonjić

**TEMA ZAVRŠNOG RADA: ULOGA GLAZBENE KULTURE U ODGOJU
DJECE PREDŠKOLSKE DOBI**

MENTOR: Branimir Magdalenić, prof., v.predavač

SUMENTOR: doc.dr.sc. Adrijana Višnjic Jevtic

Čakovec, rujan 2019.

Sadržaj:

SAŽETAK	II
SUMMARY	III
1. UVOD	1
2. DJELOVANJE GLAZBE NA DJEČJI RAZVOJ	2
2.1. GLAZBA, MOZAK I KOGNITIVNI RAZVOJ DJETETA	3
2.2. GLAZBA I TRUDNOĆA.....	4
2.3. UTJECAJ GLAZBE NA PSIHOMOTORNI RAZVOJ.....	5
3. GLAZBENI ODGOJ DJECE U PREDŠKOLSKIM USTANOVAMA	6
3.1. VAŽNOST UMJETNIČKOG ODGOJA U PREDŠKOLSKIM USTANOVAMA.....	6
3.2. ULOGA ODGOJITELJA ZA GLAZBENI RAZVOJ DJECE PREDŠKOLSKOG UZRASTA..	7
3.3. PREDUVJETI ZA GLAZBENI RAZVOJ DJECE PREDŠKOLSKOG UZRASTA	8
3.3.1. MUZIKALNOST DJETETA	8
3.3.2. GLAZBENA SPOSOBNOST DJETETA.....	9
3.3.3. GLAZBENA INTELIGENCIJA DJETETA	9
3.4. GLAZBENI ODGOJ DJECE U PREDŠKOLSKIM USTANOVAMA.....	10
4. DOBROBITI GLAZBENE KULTURE U PREDŠKOLSKOM ODGOJU	13
4.1. UTJECAJ GLAZBE NA RAZVOJ DJECE RANE I PREDŠKOLSKE DOBI	14
4.2. VAŽNOST I CILJ POTICANJA DJEČJEG STVARALAŠTVA U NASTAVI GLAZBE.....	15
4.3. NAČINI POTICANJA DJEČJEG STVARALAŠTVA U NASTAVI GLAZBE	16
4.4. NAČINI PROVOĐENJA AKTIVNOSTI GLAZBENOG STVARANJA.....	17
4.5. TEMELJNA PODRUČJA POTICANJA RANE GLAZBENE OSJETLIVOSTI KOD DJECE U RANOM I PREDŠKOLSKOM ODGOJU	18
4.6. PRIMJERI AKTIVNOSTI ZA RAZVOJ GLAZBENE KREATIVNOSTI KOD DJECE RANE I PREDŠKOLSKE DOBI.....	19
4.6.1. PJEVANJE	19
4.6.2. SLUŠANJE.....	20
4.6.3. GLAZBENE IGRE	20
4.6.4. UDARALJKE	20
5. ZAKLJUČAK	22
LITERATURA	24
IZJAVA O SAMOSTALNOJ IZRADI RADA	26

SAŽETAK

S glazbom i glazbenim razvojem djeteta se susreće već samim rođenjem, pa čak i u prenatalnom periodu. Aktivnostima djece na umjetničkom području potiče se njihov cjelokupan intelektualni, psihofizički, emocionalni, moralni, duhovni i tjelesni razvoj te se naglašava kulturna i estetska dimenzija odgoja i obrazovanja. Razdoblje rane i predškolske dobi je najvažnije za opći razvoj djeteta te je stoga glazbeni odgoj u predškolskim ustanovama ključan dio odgojno-obrazovnog procesa. Glazbeno obrazovanje utječe na djetetove fizičke i intelektualne sposobnosti te omogućuje razvoj estetskog odnosa prema glazbi i umjetnosti općenito. Glazbeno obrazovanje pomaže poticanju učenja te ohrabruje djecu da postanu aktivni sudionici u osobnom učenju. Glazbene aktivnosti u ranom i predškolskom razdoblju doprinose razvoju verbalnih i neverbalnih vještina djeteta, vizualne i auditivne percepcije, poboljšanju kognitivnih procesa (pamćenja, mišljenja, opažanja, djelovanja), kreativnosti i socijalne interakcije, razvoju motoričkih vještina, kreativnosti, apstraktnog mišljenja, slušne diskriminacije i dr. Drugim riječima, glazba pokreće i razvija sve sposobnosti djece: motoričke, kognitivne, kreativne i afektivne. Glazbeni razvoj djece predškolske dobi može se ostvariti brojnim metodama: pjevanjem, sviranjem, slušanjem glazbe, izražavanjem, stvaranjem, pokretom, praktičnim i radnim zadacima, igrama te ostalim društveno-zabavnim aktivnostima. Pritom su u procesu odgoja i unaprjeđivanja glazbenih potencijala djece predškolske dobi važna tri međusobno povezana preduvjeta: djetetova muzikalnost, postojeće glazbene sposobnosti i glazbena inteligencija. Rezultati glazbenog odgoja i obrazovanja pritom u velikoj mjeri ovise o odgojitelju, njegovoj stručnosti i kompetencijama, ali isto tako i kvalitetnom kurikulumu ranog i predškolskog odgoja koji prepoznaje glazbeni razvoj u smislu cjelovitog razvoja djeteta.

Ključne riječi: glazba, glazbeni odgoj i obrazovanje, djeca rane i predškolske dobi, odgojitelj, glazbene aktivnosti, dječje glazbeno stvaralaštvo, predškolske ustanove

SUMMARY

A child is encountering music and musical development even before birth. Engaging children in the artistic field stimulates their entire intellectual, psychophysical, emotional, moral, spiritual and physical development, while emphasising the cultural and aesthetic dimension of education. Early and pre-school age is paramount to the general development of the child, and therefore music education in preschools is a crucial part of the educational process. Music education affects the child's physical and intellectual abilities and enables the development of an aesthetic relationship to music and art in general. Music education helps stimulate learning and encourages children to become active participants in personal learning. Furthermore, musical activities in the early and pre-school period contribute to the development of verbal and non-verbal skills of the child, visual and auditory perception, improvement of cognitive processes (memory, thinking, observation, action), creativity and social interaction, development of motor skills, creativity, abstract thinking, auditory discrimination etc. In other words, music triggers and develops all the abilities of children: motor, cognitive, creative and affective. Musical development of preschool children can be accomplished by a number of methods: singing, playing, listening to music, expressing, creating, moving, practical and work tasks, games and other social and entertainment activities. Three interrelated preconditions are crucial in the process of educating and enhancing the musical potential of preschool children: the child's musicality, existing musical abilities and musical intelligence. The results of music education largely depends on the educator, his or her expertise and competences, but also on the quality of the curriculum of early and pre-school education that recognizes musical development in terms of the child's overall development.

Keywords: music, music education, preschool children, educator, music activities, children's music, preschools

1. UVOD

Ovaj završni rad bavi se temom uloge glazbene kulture u odgoju djece predškolske dobi. Predmet rada je glazbeni odgoj djece predškolske dobi, a cilj rada je utvrditi ulogu glazbenog obrazovanja i glazbenih aktivnosti na razvoj djece rane i predškolske dobi, odnosno važnost predškolskog odgoja na poticanje glazbenog razvoja u smislu cjelovitog razvoja djeteta.

Za potrebe ovoga rada podatci su se prikupljali iz primarnih i sekundarnih izvora. Potrebna literatura pronalazila se pomoću internetskih baza podataka te knjižničnih centara. U izradi su pripomogle brojne knjige, časopisi, zbornici radova, internet stranice. Podatci su prikupljeni metodom istraživanja za stolom (eng. *desk research*). U radu su korištene sljedeće znanstvene metode: metoda analize i sinteze, induktivna metoda, metoda sinteze, metoda kompilacije, metoda generalizacije, (...).

Rad čine pet cjelina. Nakon uvodnog dijela, u drugoj cjelini rada pojašnjava se djelovanje glazbe na dječji razvoj. Ovdje se analizira povezanost glazbe, mozga i kognitivnog razvoja djeteta, uloga glazbe u prenatalnom razdoblju te koji je utjecaj glazbe na psihomotorni razvoj. U trećem dijelu rada prikazuje se glazbeni odgoj djece u predškolskim ustanovama, odnosno važnost umjetničkog odgoja u predškolskim ustanovama, uloga odgojitelja za glazbeni razvoj djece predškolskog uzrasta, preduvjeti za glazbeni razvoj djece predškolske dobi te na koji način funkcionira i kako se provodi glazbeni odgoj u predškolskim ustanovama. Četvrta cjelina rada donosi pregled dobrobiti, odnosno koristi glazbene kulture u predškolskom odgoju. Ovdje se razmatra utjecaj glazbe na razvoj djece rane i predškolske dobi, važnost i cilj poticanja dječjeg stvaralaštva u nastavi glazbe, načini poticanja dječjeg stvaralaštva u nastavi glazbe, načini provođenja aktivnosti glazbenog stvaranja, temeljna područja poticanja rane glazbene osjetljivosti kod djece u ranom i predškolskom odgoju te primjeri aktivnosti za razvoj glazbene kreativnosti kod djece rane i predškolske dobi. Na samom kraju rada izvodi se zaključak, donesen temeljem pisanog dijela rada i korištene literature.

2. DJELOVANJE GLAZBE NA DJEČJI RAZVOJ

Od svih umjetnosti, glazba je djeci najmlađe dobi najdostupnija već od samoga rođenja. „Živahan i dinamičan glazbeni govor privlači pažnju i već kod prvog susreta izaziva radost“ (Manesteriotti, 1981: 1). Glazba mora biti neizostavan dio djetetova života jer glazbeni poticaji djetetu razvijaju potrebu i želju za slušanjem te ujedno pridonose pozitivnoj, mirnoj, ugodnoj i toploj atmosferi. Ugodni zvuci koji u djetetu stvaraju mirno raspoloženje potiču razvoj dječjih sposobnosti te zanimanje za zvukove iz okoline.

Glazba je od izrazite važnosti za razvoj djeteta. Naime, pozitivno utječe na njegove „fizičke i umne sposobnosti te omogućuje razvoj estetskog odnosa prema glazbi i umjetnosti općenito“, navodi Belajec (2014). Gotovo je svako razdoblje u povijesti čovječanstva priznavalo glazbu kao važan faktor u procesu učenja i formiranja pojedinca te je bila sastavni dio obrazovanja (Belajec, 2014).

Glazbeni razvoj djeteta ujedno je i dio njegova općeg razvoja. Stoga je već rana i predškolska doba optimalno vrijeme za razvoj djetetovih glazbenih sposobnosti. Glazbene sposobnosti u svom terminu definiraju se kao „naslijeđene biološke mogućnosti prepoznavanja i reprodukcije zvuka i zvukovnih kombinacija“ (Starc, Čudina-Obradović, Pleša, Profaca, Letica, 2004: 57).

Glazbena iskustva djece počinju još od pasivne glazbene aktivnosti – slušanja, te na taj način razvijaju mozak. Ukoliko je dijete pak aktivno uključeno u glazbene aktivnosti, ono tada unaprjeđuje sljedeće funkcije (Belajec, 2014):

- vještine (verbalne/neverbalne),
- vizualnu i auditivnu percepciju,
- kognitivne procese: pamćenje, mišljenje, opažanje, djelovanje,
- slušnu diskriminaciju,
- motoričke vještine (grubu i finu motoriku),
- kreativnost, apstraktno mišljenje.

Sva djeca se rađaju s nekim glazbenim sklonostima, a u povoljnim prilikama prve godine života te se sklonosti mogu razviti u elementarne sposobnosti.

Čim se dijete rodi neophodno je što više glazbenih poticaja kroz slušanje uspavanki, pjevanje jednostavnih pjesmica, brojalica, kao i igranje raznih pokretnih igara s pjevanjem.

Razvoju dječjih sposobnosti doprinosi sredina u kojoj dijete odrasta, a u prvom redu njegova vlastita aktivnost (Manesteriotti, 1981: 4).

„Pokazujući interes za glazbu, dijete će i samo aktivno sudjelovati u bogaćenju svoje okoline zvukovima, pjevanjem i glazbenim igrama, što će ujedno utjecati na njegovo zadovoljstvo, spontanost i radost“ (Šimičić, 2017: 27).

U ranom djetinjstvu glazba doprinosi intelektualnom razvoju djeteta. Potiče razvoj i složenost govora. Tekstovi pjesama bogate djetetov vokabular i utječu na širenje njegove spoznaje o njemu samome, ali i okruženju u kojemu živi. „Usvojen tekst i melodija potiču razvoj pamćenja, pozornosti, mišljenja i drugih intelektualnih procesa (<http://www.vrtic-bjelovar.hr/our-events/glazbeni-razvoj-djeteta/>).

2.1. GLAZBA, MOZAK I KOGNITIVNI RAZVOJ DJETETA

Mozak se razvija na brojne načine koji su rezultati aktivnosti učenja, pa tako i učenja glazbe. Osim toga, promjene u mozgu reflektiraju i način na koji se uči i vježba. Načini učenja i vježbanja koji potiču razvoj glazbenih vještina imaju izravan utjecaj na razvoj mozga, a potom i na preferiranje pristupa rješavanju glazbenih zadataka te stjecanje brojnih vještina koje mogu ostvariti transfer i na druga područja.

Brojna neuroznanstvena istraživanja pokazuju da su djeca predškolske i rane školske dobi u ključnom stadiju općeg razvoja jer se u tom razdoblju života neuralne sinapse mozga ubrzano rastu i mijenjaju. Istraživanja također pokazuju i da umjetničko obrazovanje ima veći utjecaj na razvoj mozga ukoliko su mu djeca izložena u najranijoj dobi (Nikolić, 2018: 142).

Još nisu poznati kvaliteta i kvantiteta glazbenih poticaja koji su neophodni da bi se stimulirao ili poboljšao razvoj mozga i kognitivno funkcioniranje, kao niti trenutak u razvoju koji je za to najpogodniji. Ipak, otkad su objavljeni prvi rezultati istraživanja o utjecaju „Mozart efekta“, slušanje glazbe i kognitivno funkcioniranje dovedeni su u vezu te su tako potaknuta brojna istraživanja koja su potvrđivala ili nisu uspjela potvrditi utjecaj slušanja glazbe na spacijlano-temporalno rezoniranje i druge pokazatelje kvocijenta inteligencije (IQ) kao što je primjerice radno pamćenje ili apstraktno mišljenje. Uzrok spacijlano-temporalnih i kreativnih sposobnosti, brzine procesiranja i drugih kognitivnih sposobnosti je optimalno emocionalno stanje. Emocionalno stanje koje omogućuje bolje kognitivno funkcioniranje može se izazvati slušanjem omiljene glazbe, pjevanjem pjesme, pričanjem priče i drugim neglazbenim čimbenicima. Ta istraživanja potaknula su i rasprave koje se tiču vrednovanja glazbenog obrazovanja preko neglazbene dobrobiti na dječji razvoj. Veza između glazbe i kognitivnog funkcioniranja se istražuje i s aspekta utjecaja glazbene obuke na poboljšanja u neglazbenim kognitivnim sposobnostima. Istraživanja također pokazuju vezu između glazbene obuke i brojnih kognitivnih sposobnosti. Primjerice, dokazano je da glazbena obuka potiče sposobnost dekodiranja prozodije u govoru, a primjetna je i povezanost poboljšanja verbalnih, spacijalnih, matematičkih sposobnosti i IQ-a kod osoba koje su imale instrumentalnu obuku. Iz raznih istraživanja moguće je uvidjeti da raspršenost domena poboljšanoga funkcioniranja kod glazbenika proizlazi iz zajedničke sastavnice kao što je opća inteligencija, navodi Nikolić (2018).

Blasi i Foley (2006) smatraju da glazbeno obrazovanje pomaže poticanju učenja te da ohrabruje djecu da postanu aktivni sudionici u osobnom učenju koje se smatra ključnim kako bi postali akademski uspješni.

2.2. GLAZBA I TRUDNOĆA

Glazba je najsvestraniji i najučinkovitiji medij razvoja djeteta. Iz tog razloga vrlo je važno da se kod djeteta potiče osjećaj za glazbu već u embrionalnoj fazi (<http://www.vrtic-bjelovar.hr/our-events/glazbeni-razvoj-djeteta/>). Navedeno je važno zbog razvoja djeteta, ali i stvaranja osjećaja sigurnosti i povezivanja s majkom.

Majke u trudnoći mogu s djetetom komunicirati upravo pjesmom. Istraživanja pokazuju da upravo tim pjesmama majke kasnije mogu uspavljivati dijete. Neka istraživanja pokazuju također da žene koje pjevaju nerođenom djetetu imaju znatno lakši porođaj (Holcer, 2013: 2).

Neobičan podatak je taj da se djeca kojoj su majke pjevale u trudnoći puno brže počinju svjesno smijati od djece kojoj se nije pjevalo.

Stoga, može se zaključiti da je prenatalna stimulacija putem glazbe važna za rast i adekvatan razvoj prenatalnog mozga. Zvuk, ritam i ostali oblici stimulacije djeteta u trbuhu oblikuju mozak. Stanice mozga fetusa se povećavaju ukoliko se dijete stimulira (Holcer, 2013: 2).

2.3. UTJECAJ GLAZBE NA PSIHOMOTORNI RAZVOJ

Istraživanja pokazuju da mala djeca koja su imala glazbene aktivnosti lakše demonstriraju lakoću pokreta, imaju bolju motoričku koordinaciju i bolju vokalizaciju tonalnih i ritamskih obrazaca spram onih koji nisu bila obuhvaćena glazbenim programom. Primjetna su i poboljšanja u motoričkim i jezičnim aspektima te u perceptivno-motoričkim izvođenjima kod djece koja su imala integrirane glazbene i tjelesne aktivnosti. Evidentan je i razvoj motoričkih vještina povezanih s glazbenim obrazovanjem kod djece. Glazbene i tjelesne aktivnosti uvelike poboljšavaju razvoj ritamskih sposobnosti pri izvođenju motoričkih vještina. Učenjem sviranja nekog instrumenta poboljšavaju se motoričke vještine, ali isto tako i psihomotorne vještine, navodi Nikolić (2018).

3. GLAZBENI ODGOJ DJECE U PREDŠKOLSKIM USTANOVAMA

3.1. VAŽNOST UMJETNIČKOG ODGOJA U PREDŠKOLSKIM USTANOVAMA

Slunjski (2011) naglašava da je odgoj, učenje i njegu djece u ranoj dobi potrebno shvatiti cjelovito kao zajedničko življenje djeteta s drugom djecom i odraslima. S obzirom na to, i ako se uzme u obzir da su ustanove za rani odgoj i obrazovanje djece važan izvanobiteljski čimbenik te da utječu na razvoj i oblikovanje emocionalnih, intelektualnih i socijalnih veza djece s drugom djecom i odraslima, pozornost je stoga usmjerena upravo načinima odgoja i metodama učenja djece predškolske dobi.

Nacionalnim okvirnim kurikulumom (2010: 28) ističe se temeljna uloga predškolskog odgoja i obrazovanja kao „stvaranje uvjeta za potpun i skladan razvoj djetetove osobnosti, doprinos kvaliteti njegova odrastanja i, posredno, kvaliteti njegova obiteljskoga života.“ Stoga je potrebno stvoriti određene preduvjete kojima će se podržati cjeloviti razvoj djeteta, a u sklopu kojega će umjetničko područje biti ravnopravno ostalim područjima. Naime, upravo umjetničko područje može pridonijeti usvajanju i praktičnoj uporabi pojmova i predodžbi, razvijanju kulturnih obrazaca i vrijednosti te izgradnji znanja koja će djeci omogućiti komunikaciju s drugima. „Aktivnostima djece na umjetničkom području potiče se njihov cjelokupan intelektualni, psihofizički, emocionalni, moralni, duhovni i tjelesni razvoj i naglašava kulturna i estetska dimenzija odgoja i obrazovanja“ (Vidulin, 2016: 222).

Vidulin (2016) navodi da umjetnički odgoj obuhvaća:

- doživljaj,
- opažanje,
- izražavanje,
- razumijevanje,
- procjenjivanje umjetničkih djela te
- stvaranje.

U predškolskoj dobi od izuzetne je važnosti razvijati doživljajne i opažajne elemente kod djece, a koji će voditi prema percepciji umjetničkog te posljedično omogućiti izražavanje dojmova na različite načine (Vidulin, 2016):

- govorom,
- pokretom i
- crtežom.

Umjetnost, odnosno kreativne aktivnosti bliske umjetničkom izrazu, čine dakle izrazito važnu sastavnicu predškolskog odgoja i obrazovanja. „Kreativnim aktivnostima bliskim umjetničkom neposredno se utječe na kulturu djece i započinje dugotrajan proces oblikovanja estetske percepcije i recepcije umjetnosti te razvoja i unaprijeđivanja dječjih stvaralačkih sposobnosti“ (Vidulin, 2016: 222).

Od izuzetne je važnosti da se umjetničkom području u predškolskim ustanovama pristupi pedagoški i stručno, poznajući pritom sve aspekte i faze dječjeg psihofizičkog razvoja kao i mogućnosti glazbeno-pedagoškog rada u predškolskim ustanovama, navodi Vidulin (2016).

3.2. ULOGA ODGOJITELJA ZA GLAZBENI RAZVOJ DJECE PREDŠKOLSKOG UZRASTA

Da bi se glazbene aktivnosti razvile po mjeri djeteta, važno je naći aktivnosti koje su primjerene razvojnoj dobi djece te ih navikavati na glazbu različitim (izvan)glazbenim podražajima. Odgojiteljima je u predškolskim ustanovama povjeren način poticanja, usavršavanja i razvoja glazbenih vještina. Njihovim angažmanom i stručnim radom unaprijedit će se glazbene dispozicije i sposobnosti djece. Odgojitelj mora djetetu pristupiti individualno te ga zainteresirati za umjetničke aktivnosti. Može se reći da u velikoj mjeri upravo o odgojitelju ovisi hoće li kontakt s glazbom za dijete biti ugodan ili neugodan doživljaj (Vidulin, 2016).

3.3. PREDUVJETI ZA GLAZBENI RAZVOJ DJECE PREDŠKOLSKOG UZRASTA

Kao što je ranije rečeno, glazbeni razvoj počinje već rođenjem, pa čak i u prenatalnom periodu. Već je prva godina života važna za postavljanje osnova glazbenog razvoja. Poželjno je da razvoj glazbenih sposobnosti počne već u obiteljskom domu (Radoš, 2010).

U procesu odgoja djeteta i unaprjeđivanja njegovih glazbenih potencijala važna su tri usko povezana preduvjeta:

- njegova muzikalnost,
- postojeće glazbene sposobnosti i
- glazbena inteligencija.

3.3.1. MUZIKALNOST DJETETA

Izraz muzikalnost ima više značenja. Muzikalnost obuhvaća širok spektar glazbenih vještina, znanja, sposobnosti, iskustava, senzibilnosti i dr., pri čemu se odnos nabrojanih i ostalih aspekata razlikuje od pojedinca do pojedinca, navodi Kazić (2013). Prema Enciklopediji.hr, muzikalnost/glazbena nadarenost podrazumijeva prirodnu čovjekovu sposobnost da razabere, shvati i upamti temeljne ritmičke i melodijske elemente glazbe kao i značaj glazbenog izričaja.

Muzikalnost djeteta podrazumijeva sposobnost reagiranja na glazbu, pokazivanje osjetljivosti na osjećajnu i estetsku vrijednost glazbe te na njena ekspresivna svojstva (Radoš, 2010). Osim toga, muzikalnost djeteta uključuje i:

- percepciju, reakciju i osjetljivost na glazbenu građu/sastavnice,
- sposobnost doživljavanja, pamćenja, razumijevanja, reprodukcije i vrednovanja glazbe,
- sposobnost organizacije u glazbi.

3.3.2. GLAZBENA SPOSOBNOST DJETETA

Glazbena je sposobnost rezultat nasljednog čimbenika te dotada naučenog (ne)formalnim putem. Podrazumijeva mogućnost uspješnog djelovanja i svladavanja konkretnog glazbenog zadatka. To je rezultat kapaciteta (urođenih dispozicija udruženih s utjecajem sazrijevanja), formalnog učenja glazbe te neformalnih ranih glazbenih iskustava stečenih pod utjecajem sredine (Radoš, 2010). Jedna od temeljnih zadaća odgoja i obrazovanja je upravo razvoj sposobnosti, pa je stoga neophodno kod djece pratiti, poticati i usmjeravati glazbene sposobnosti poštujući pritom zakonitosti njihova individualnog razvoja.

S obzirom da su glazbene sposobnosti djece, između ostalog, rezultat poticaja kojima ih izlažemo, od velike je važnosti postaviti ih u kontekst formalnog obrazovanja te sustavno utjecati na njihov razvoj (de la Motte-Haber, 1999).

3.3.3. GLAZBENA INTELIGENCIJA DJETETA

Glazbena inteligencija je složena cjelina kognitivnih operacija koje pojedincu omogućuju da opazi, osmisli, organizira i preoblikuje glazbene obrasce u veće ili manje cjeline (Vidulin, 2016).

U užem smislu, na glazbenu se inteligenciju može gledati kao na sposobnost ovladavanja osnovnim sastavnicama glazbe (melodijom i ritmom), dok u širem smislu obuhvaća sposobnost snažnijeg razvoja različitih vidova glazbenog potencijala (Brđanović, 2016).

Radoš (2010) glazbenu inteligenciju definira kao razumijevanje i sposobnost organizacije i oblikovanja zvukovnih podataka, tj. opažanja, razlikovanja, prenošenja i izražavanja glazbenih oblika.

„Osmišljenim korištenjem, na poučan i djeci zanimljiv način, glazbenim aktivnostima se mogu ostvariti prijenosi i razmjene između glazbene i ostalih inteligencija. Drugim

riječima, upotrebom glazbenih moguće je poučavati druge sadržaje ako ih se kvalitetno poveže s glazbom.“ (Brđanović, 2016: 125).

3.4. GLAZBENI ODGOJ DJECE U PREDŠKOLSKIM USTANOVAMA

Glazbeni je odgoj u predškolskim ustanovama sastavni dio odgojno-obrazovnog procesa. Već u najranijoj dobi djeca kroz glazbeni odgoj počinju upoznavati glazbu i osnovnu glazbenu terminologiju na prirodan, zoran i aktivan način. Na taj način unaprjeđuju se potencijali djece, razvijaju se njihove glazbene sposobnosti i usavršavaju se njihove glazbene vještine. „Bavljenje glazbom sinkretičkim, a time i stvaralačkim postupcima vodi prema opažajnom i doživljajnom izražavanju, pridonosi glazbenom i općem razvoju djece, utječući na njihovu spoznajnu razinu, na govorne sposobnosti te emocionalnu i socijalnu interakciju s vršnjacima i odraslima“ (Vidulin, 2016: 224).

Glazbene aktivnosti kojima se pogoduje glazbeni razvoj djece predškolske dobi ostvaruju se:

- pjevanjem,
- sviranjem,
- slušanjem glazbe,
- izražavanjem,
- stvaranjem,
- istraživanjem,
- pokretom,
- praktičnim i radnim zadacima,
- igrama i ostalim društveno-zabavnim aktivnostima.

Oko treće godine života javljaju se razlike u dječjim glazbenim reakcijama. U dobi od treće do šeste godine najveća je mogućnost dječjeg glazbenog razvoja te je u tom periodu moguće postići konkretnije rezultate.

Razdoblje do četvrte godine djetetova života temelji se na auditivnoj percepciji i istraživanju zvuka s naglaskom na glasnoću i boju, a potom slijedi manipulativno

korištenje ritamskih glazbala fokusiranog na ponavljanje ritamskih obrazaca. Petu do devetu godinu djetetova života karakterizira osobno glazbeno izražavanje, posebice pjevanje, a izražajnost pjevanja postiže se promjenom tempa i dinamike (Lehmann, Sloboda, Woody, 2007).

Dijete u dobi od treće godine života pa sve do polaska u školu prolazi brojne razvojne faze. U tom periodu moguće je ostvariti uspješne rezultate u raznim glazbenim odgojno-obrazovnim područjima:

- slušanju glazbe,
- pjevanju,
- glazbenim igrama i
- sviranju na udaraljka.

Od pete godine života djeteta veća pozornost posvećuje se analizi glazbenog djela te intonaciji i pravilnom pjevanju. Osim toga, kod djeteta se razvija glazbeno pamćenje te veća preciznost u melodijskoj i ritamskoj izvedbi. Djeca uče pjesme po sluhu, brže svladavaju nove skladbe, primjećuju dijelove koji se ponavljaju i s lakoćom pamte riječi. Počinju shvaćati i uzorak trajanja tonova, te mogu zapaziti odlike ritma, odnosno metra i melodije, ulazno/silazno kretanje tonova, ugođaj i karakter glazbe. „Kod djece predškolske dobi postoji tijesna povezanost između glazbe i pokreta pa se uz pjevanje uvode i jednostavne kretnje koje olakšavaju pamćenje pjesme, pogotovo teksta te utječu na bolju realizaciju. Uz aktivnost pjevanja, u odgojno-obrazovnom procesu djeca sviraju na ritamskim udaraljka, igraju glazbene igre te sve aktivnije slušaju glazbena djela“ (Vidulin, 2016: 225).

Glazbene aktivnosti u predškolsko doba su povezane s drugim područjima i aktivnostima puno više nego u bilo kojem periodu kasnije. Upravo je ta povezanost glazbe s drugim područjima motivirajući čimbenik za djecu u procesu glazbenog odgoja, a ujedno i doprinosi proširivanju djetetova glazbenog iskustva. Tako glazba za djecu postaje izvor glazbenih predodžbi i refleksija, ali i sredstvo razvoja stvaralačkog identiteta putem kojeg ono dobiva mogućnost socijalnog, emotivnog i spoznajnog razvoja.

Vidulin (2016) napominje da vođeni glazbeni odgoj djeteta implicira:

- razvoj glazbenog sluha prepoznavanjem i razlikovanjem različitog trajanja i visine tona,
- razvoj ritamskog umijeća,
- sviranje na udaraljka,
- njegovanje i razvoj dječjeg glasa,
- prakticiranje igara s pjevanjem,
- prakticiranje glazbenih dramatizacija i glazbenih priča,
- rad na razvoju samostalnog dječjeg glazbenog izražavanja.

Rezultati, između ostalog, ovise o odgojiteljima i njihovim kompetencijama.

4. DOBROBITI GLAZBENE KULTURE U PREDŠKOLSKOM ODGOJU

Kreativnost je stvaralaštvo. Drugim riječima, podrazumijeva stvaranje novih i originalnih umjetničkih, tehničkih i znanstvenih tvorevina. Isto tako, to je osobina ili skup osobina koje omogućuju, izazivaju stvaralaštvo, odnosno produktivnost (Čudina-Obradović, 1990). Glazbeno se stvaralaštvo odnosi na stvaranje pojedinaca s namjerom da se stvori određeno glazbeno djelo koje predstavlja zatvorenu cjelinu sa svojim početkom, sredinom i krajem, navodi Svalina (2010). Možemo reći da se stvaralaštvom u glazbi naziva aktivni oblik učenja te učinkovit način usvajanja glazbene umjetnosti.

Glazbena umjetnost utječe na afirmaciju kritičkog i estetskog promišljanja te se potiče stvaralački proces. Na taj način ujedno se utječe i na spoznajno-vrijednosni aspekt pojedinca, tj. na mogućnost njihove osobne nadogradnje i kulturnog prosperiteta. Ujedno se promiče i kultura življenja te vrijednost cjeloživotnog obrazovanja i stvaranja. (Vidulin-Orbanić, 2008).

Glazba se smatra čimbenikom koji osigurava osobno i društveno vrijedan i koristan način življenja u smislu „učenja, usavršavanja, razvijanja osobnosti i razvoja kreativnosti“ (Dubovicki, Svalina, Proleta, 2015: 556). Glazbena umjetnost utječe na afirmaciju kritičkog i estetskog promišljanja te poticanje stvaralačkog procesa. Na taj način razvija se spoznajno-vrijednosni aspekt pojedinca, odnosno potiče se njegova osobna nadogradnja i kulturni prosperitet te se promiče kultura življenja i vrijednost cjeloživotnog učenja i stvaranja. Organizirane, planirane i sustavno provedene aktivnosti osiguravaju kulturni prosperitet društva te utječu na razvoj sposobnosti, umijeća i vještina onih koji u njima sudjeluju (Vidulin-Orbanić, 2008).

Temeljem nacionalnog kurikulumu kao osnove za izradu školskih programa, nastava glazbe smatra se izrazito važnom u razvoju djetetova senzibiliteta, intelekta i karaktera. Primarni cilj glazbenog obrazovanja je njegovanje ljubavi prema glazbi, kao i omogućavanje glazbenog doživljaja usmjerenog prema tom cilju. Djeca uče razumjeti, cijeniti i izvoditi glazbu te upoznaju djela nacionalne i svjetske kulture.

Upravo poznavanje tih vrijednosti pomaže u razvijanju glazbenog ukusa, navodi Šulentić Begić (2014).

Zadatak svakog odgojitelja je da stvara uvjete za postupno razvijanje glazbenih sposobnosti poput (<http://www.vrtic-bjelovar.hr/our-events/glazbeni-razvoj-djeteta/>):

- slobodnog glazbenog izražavanja,
- zamišljanja,
- bogaćenja spoznajnog i emocionalnog svijeta te
- razvoja interesa za glazbu i slušanje zvukova.

4.1. UTJECAJ GLAZBE NA RAZVOJ DJECE RANE I PREDŠKOLSKE DOBI

Glazba pokreće i razvija sve sposobnosti djece (motoričke, kognitivne, kreativne i afektivne) već u predškolskoj dobi. Stoga je zadatak svakog kvalitetnog kurikuluma ranog i predškolskog odgoja upravo poticanje glazbenog razvoja u smislu poticanja cjelovitog razvoja djeteta. Naime, glazba utječe na razvoj djeteta u cijelosti (Šimičić, 2017: 26):

- na inteligenciju,
- sposobnost čitanja,
- kreativne sposobnosti,
- socijalnu vještinu interakcije,...

Jasno je, dakle, da je glazba bitna sastavnica odgojnih utjecaja u smislu poticanja cjelovitog razvoja djeteta. Riječ je o poticanju „glazbenog doživljavanja, izražavanja i stvaranja putem različitih odgojnih situacija“ (Šimičić, 2017: 27).

Izrazito je važno da se susreti djeteta s glazbom ostvaruju putem igre. Na taj način se ono brže razvija, uči i bogati svoja iskustva. Ukoliko se djecu već u predškolskom periodu potiče na glazbene aktivnosti, ona će brže i s većom točnošću svladati probleme u igrama, navode Leithwood i Fowler (1971). Također, bitno je naglasiti i da su djeca koja vježbaju motoričko-glazbene zadatke vještija spram svojih vršnjaka, ali i odraslih.

Još jedna važna korist i utjecaj glazbe na djecu rane i predškolske dobi ogleda se u tome što glazbene aktivnosti pomažu povučenoj djeci koja imaju poteškoća u ostvarivanju socijalnih kontakta da se lakše izraze, da kroz pjesmu i igru sudjeluju u aktivnosti te razviju osjećaj kolektivnog duha. Socijalne se vještine potiču glazbom na sljedeće načine (Šimičić, 2017: 27):

- djeca lakše razumiju sebe i druge,
- potiče se razvoj empatičnosti,
- potiče se lakše izražavanje unutrašnje emocije,
- razvija se samopouzdanje.

4.2. VAŽNOST I CILJ POTICANJA DJEČJEG STVARALAŠTVA U NASTAVI GLAZBE

Poticanjem glazbenog stvaralaštva djece rane i predškolske dobi ujedno se potiče i njihova kreativnost. Glazbenim se stvaralaštvom djeca i učenici mogu baviti mijenjanjem poznate pjesme, stvaranjem nove jednostavne melodije, preoblikovanjem melodije variranjem, harmoniziranjem, ekspresivnim oblikovanjem i orkestriranjem, ili pak kreiranjem melodije na zadani tekst. Također, djeca mogu improvizirati i na različitim melodijskim instrumentima ili na udaraljka, navodi Svalina (2010).

Ako je dijete uključeno u glazbene aktivnosti, tada će unaprijediti sljedeće funkcije (Belajec, 2014):

- vještine (verbalne i neverbalne),
- vizualnu i auditivnu percepciju,
- slušnu diskriminaciju,
- kognitivne procese: pamćenje, mišljenje, opažanje i djelovanje,
- motoričke vještine: grubu i finu motoriku,
- kreativnost i apstraktno mišljenje.

Prema brojnim istraživanjima, djeca koja se glazbeno obrazuju postižu bolje rezultate na pojedinim testovima od djece koja nisu glazbeno obrazovana. Glazbena naobrazba znatno poboljšava rad živčanog sustava i potiče sposobnost učenja (<http://www.bonar.hr/jeste-li-znali/>), dok „djeca koja čitaju note i redovito vježbaju

sviranje nekog instrumenta, mogu pokazati znatno bolju specijalnu percepciju, verbalne i matematičke vještine te kreativnost“ (Belajec, 2014).

„Glazba u kombinaciji s teorijom glazbe i vježbanjem nekog instrumenta je važan čimbenik razvoja i unapređenja djetetova samopoštovanja, a nastupi pred publikom uče ga svladavanju stresa i pobjeđivanju treme“ (Šimičić, 2017: 29).

Glazbenim se aktivnostima kod djece predškolske dobi pobuđuje i razvija interes za glazbu, razvija se želja za sudjelovanjem u glazbenim aktivnostima, počinje konkretniji razvoj glazbenih sposobnosti, njeguje se i kultivira glas, postiže samostalnija i ritamsko-melodijski preciznija izvedba pjesme pjevanjem ili pak sviranjem, dijete doživljava i izražava glazbu, prepoznaje osnovne glazbene sastavnice i dr. Iz godine u godinu proširuju se i obogaćuju zvučni otisci te se proširuju dječja iskustva, navodi Vidulin (2016).

Cilj poticanja razne glazbene osjetljivosti putem pjevanja, plesa, slušanja glazbe i drugih oblika izražavanja je razviti kod djece u ranom i predškolskom odgoju svestranu kreativnosti i individualnost djeteta te doprinijeti njegovom cjelovitom razvoju (<http://www.vrtic-bjelovar.hr/our-events/glazbeni-razvoj-djeteta/>).

4.3. NAČINI POTICANJA DJEČJEG STVARALAŠTVA U NASTAVI GLAZBE

Načini poticanja dječjeg stvaralaštva koje odgojitelj može primijeniti u radu s djecom su (Živković, 2015):

- stvaranje zvukova koji nisu uobičajeni,
- osluškivanje i oponašanje,
- samostalna izrada zvečki,
- odgonetanje zvukova,
- slušanje glazbe uz ples,
- slušanje glazbe uz likovno izražavanje,
- izgovaranje slogova,

- mijenjanje riječi,
- mijenjanje melodije,
- mijenjanje tempa,
- mijenjanje dinamike,
- mijenjanje ritma,
- mijenjanje naglasaka,
- postavljanje glazbenih pitanja,
- završavanje nedovršenih glazbenih fraza,
- pjevani govor,
- ozvučena priča ili pjesma,
- oponašanje zvukova ustima,
- ritmizirani govor,
- mali orkestar,
- sviranje po svom tijelu,
- zemlja kipova,
- uglazbljivanje stihova,
- komponiranje riječi i melodije,
- plesanje bez glazbe.

Djeci rane i predškolske dobi je ponajprije potrebno postaviti određena ograničenja jer bez njih je djeci otvoreno puno mogućnosti za početak stvaranja, što im može predstavljati problem jer će se teško odlučiti od čega krenuti. Također, Svalina (2010) napominje i da se stvaralačke sposobnosti kod djece rane i predškolske dobi kao i kod osnovnoškolaca trebaju izvoditi učestalo te da moraju biti kratke.

Uloga odgojitelja je da dječje predispozicije za glazbu njeguje i razvija kroz razne glazbene aktivnosti. Navedeni načini poticanja dječjeg glazbenog stvaralaštva moraju biti nenametljivi, a stvaranje zajedno s djecom zabavno i zanimljivo svima, navodi Živković (2015).

4.4. NAČINI PROVOĐENJA AKTIVNOSTI GLAZBENOG STVARANJA

Aktivnosti glazbenog stvaranja se mogu provoditi na sljedeće načine (Svalina, 2010):

- individualno - djeca rane i predškolske dobi i osnovnoškolci samostalno istražuju zvukove na nekom glazbenom instrumentu ili pak individualno improviziraju u okviru veće forme; kasnije mu se može omogućiti i da samostalno sklada čitavo glazbeno djelo (nakon što su prošli neke jednostavne aktivnosti).
- grupno - djeca rane i predškolske dobi i osnovnoškolci mogu dobiti zadatak da osmisle kraću skladbu na udaraljka koju će izvoditi pred svima; takve je aktivnosti potrebno provoditi u manjim grupama; u takvim se improvizacijama mogu koristiti različite vrste udaraljka, no moguće je i korištenje tijela kao instrumenta pri čemu je moguće udarati dlanovima o koljena, zviždati, pljeskati, pucketati prstima i sl.

Nakon što izvedu svoje skladbe pred ostalom djecom/učenicima, slijedi evaluacija provedenih aktivnosti pri čemu nastavnici i odgojitelji trebaju imati pozitivan pristup. Potrebno je otkriti kako se uočeni pozitivni elementi mogu iskoristiti za poboljšanje djela u cjelini (Svalina, 2010).

4.5. TEMELJNA PODRUČJA POTICANJA RANE GLAZBENE OSJETLJIVOSTI KOD DJECE U RANOM I PREDŠKOLSKOM ODGOJU

Temeljna područja poticanja rane glazbene osjetljivosti kod djece u ranom i predškolskom odgoju su (Šimičić, 2017):

- pjevanje – svojom ljepotom i skladnom melodijom pjesma kod djece budi radost i optimizam, razvija dječje estetske osjećaje, a pažljivim odabirom razvija se dječji glazbeni ukus;
- sviranje – izrazito važno u poticanju muzikalnosti i psihomotorike u ranom i predškolskom odgoju; u sviranje se može uključiti svako dijete, bez obzira na njegovu razinu muzikalnosti; neposredan kontakt s glazbalima otvara mogućnost djetetu da svira u skladu sa svojim glazbenim sposobnostima, maštom i težnjama;
- slušanje glazbe – ponavljanje slušanja glazbenog djela je uvijek zanimljivo ukoliko se provodi kroz igru (igre osluškivanja, otkrivanja, prepoznavanja i stvaranje novih zvukova izradom jednostavnih udaraljki, zvečki i sl.),

pokretom ili plesom, kroz priče, scensku igru, lutkama ili likovnim izražavanjem;

- sinteza glazbe i kretnje – pokazatelj prihvaćanja glazbe kod djeteta najčešće je pokret koji predstavlja odraz glazbenog osjećaja: ritmičkog i estetskog te razvija kulturu pokreta u komunikaciji djeteta.

Cilj poticanja razne glazbene osjetljivosti putem pjevanja, plesa, slušanja glazbe i drugih oblika izražavanja, razviti kod djece u ranom i predškolskom odgoju svestranu kreativnosti i individualnost djeteta te doprinijeti njegovom cjelovitom razvoju (<http://www.vrtic-bjelovar.hr/our-events/glazbeni-razvoj-djeteta/>).

4.6. PRIMJERI AKTIVNOSTI ZA RAZVOJ GLAZBENE KREATIVNOSTI KOD DJECE RANE I PREDŠKOLSKE DOBI

4.6.1. PJEVANJE

Metode pjevanja mogu se podijeliti na metode stvaralačkog pjevanja i metode reproduktivnog pjevanja. Pod metode stvaralačkog pjevanja ubrajaju se: izmišljanje melodije i teksta, izmišljanje melodije na zadan tekst i izmišljanje teksta na zadanu melodiju. Tri su stupnja programa stvaralačkog pjevanja (Voglar, 1989):

- prvi stupanj – cilj je utvrditi koliko djece u pojedinoj dobnoj skupini spontano stvara pjevanjem. Zadaća odgojitelja je da djeci omogući spontano glazbeno stvaralaštvo, da sam stvara te da primjećuje znakove glazbenog stvaralaštva djece u svojoj skupini.
- drugi stupanj - cilj je da djeca uče kako stvaramo te da počnu vrednovati kreativna glazbena djela. Zadaća odgojitelja je da s djecom provodi aktivnosti koje dovode do spoznaje kako se stvara te kako se vrednuje kreativno pjevanje. Uspjeh drugog stupnja očituje se u dječjim pjevušenjima izmišljenih pjesmica, te spoznaji da izmišljanje i stvaranje pjesmica nije teško, da je zabavno, zanimljivo i vrijedno truda.
- treći stupanj - cilj je da se djeca odazovu na poticaj za izmišljanje svojih pjesmica i da ta aktivnost u skupini bude priznata. Zadaća odgojitelja je da djecu pametno i nenametljivo potiče na kreativno pjevanje na razne načine, kao

npr. u glazbenim didaktičkim igrama, dramatizacijama, proslavama, kroz igru lutkama, čitanje slikovnica itd.

4.6.2. SLUŠANJE

Metode slušanja glazbe su: slušanje glazbe zatvorenih očiju, prepuštanje glazbi, likovno izražavanje glazbe ili izražavanje glazbe pokretom, nagađanje glazbe te metoda slušanja s promatranjem (Voglar, 1989).

4.6.3. GLAZBENE IGRE

Glazbenim igrama razvija se sposobnost djece da pokretima izražavaju glazbu, prije svega njezin karakter ili neki od njezinih izražajnih elemenata, dok glazba istovremeno utječe na pokrete djece da budu skladniji i ritmički izražajni (Manasteriotti, 1973).

Metode glazbenih didaktičkih igara su (Voglar, 1989):

- uspoređivanje i razlikovanje zvukova,
- reproduciranje,
- nagađanje,
- stvaralaštvo.

Kod uspoređivanja i razlikovanja npr. zvukova djeca slušaju glazbu i uspoređuju pojedine zvukove po jačini, po visini i slično. Reproduciranje se odnosi na oponašanje ritmičnih ili melodičnih motiva na instrumentu, vlastitim glasom ili pokretom. Kod nagađanja djeca slušaju glazbu i pokušavaju dokučiti kako bi se kretala osoba na ritam koji se čuje, koji instrumenti sviraju i slično. Stvaralaštvo se pak odnosi na stvaranje glazbe vlastitim glasom uz pomoć instrumenata.

4.6.4. UDARALJKE

Tri su metode sviranja na instrumentima (Voglar, 1989):

- stvaranje – odnosi se na dječje stvaralaštvo, a djeca mogu stvarati glazbu pojedinačno, u paru ili u skupini

- reproduciranje – ponavljanje odgojiteljeve melodije, što je dobro za uočavanje razvijenosti glazbenih sposobnosti kod jece
- pratnja – dječja uloga pratnje instrumentima za govoreni tekst, pjesmice, instrumentalnu glazbu, pokret te dramatizaciju bajki i priča, gdje djeca mogu biti kreativna u stvaranju melodije i ritma pratnje

5. ZAKLJUČAK

S glazbom i glazbenim razvojem djeca se susreću već od samoga rođenja, pa čak i od prenatalnog perioda. Već prva godina života u obiteljskom okruženju važna je za postavljanje osnova glazbenog razvoja. Glazba pozitivno doprinosi razvoju djeteta jer glazbeni poticaji razvijaju u njemu potrebu i želju za slušanjem, doprinose pozitivnoj, ugodnoj i mirnoj atmosferi, pobuđuju u njemu mirno raspoloženje, potiču zanimanje za zvukove iz okoline i u konačnici razvoj dječjih sposobnosti. Glazba utječe na djetetove fizičke i umne sposobnosti te omogućuje razvoj estetskog odnosa prema glazbi i umjetnosti općenito. Tekstovi pjesama bogate djetetov vokabular, potiču razvoj i složenost govora te utječu na širenje njegove spoznaje o njemu samome i okruženju u kojemu živi. Osim toga, glazbeno obrazovanje pomaže poticanju učenja te ohrabruje djecu da postanu aktivni sudionici u osobnom učenju. Glazbene aktivnosti pomažu poboljšati socijalnu vještinu interakcije kod djece. Naime, glazbene aktivnosti pomažu povučenoj djeci koja imaju poteškoća u ostvarivanju socijalnih kontakata da se lakše izraze, da kroz pjesmu i igru sudjeluju u aktivnosti te razviju osjećaj kolektivnog duha. Glazbena umjetnost utječe na afirmaciju kritičkog i estetskog promišljanja te se potiče stvaralački proces kod djece. Drugim riječima, glazba pokreće i razvija sve sposobnosti djece: motoričke, kognitivne, kreativne i afektivne.

Brojna neuroznanstvena istraživanja pokazuju da su djeca predškolske i rane školske dobi u ključnom stadiju općeg razvoja jer se u tom razdoblju života neuralne sinapse mozga ubrzano rastu i mijenjaju. Budući da je glazbeni razvoj djeteta ujedno i dio njegova općeg razvoja, razdoblje rane i predškolske dobi je optimalno vrijeme za razvoj njegovih glazbenih sposobnosti. Aktivnostima djece na umjetničkom području potiče se njihov cjelokupan intelektualni, psihofizički, emocionalni, moralni, duhovni i tjelesni razvoj i naglašava kulturna i estetska dimenzija odgoja i obrazovanja. Glazbene aktivnosti u predškolsko doba su povezane s drugim područjima i aktivnostima puno više nego u bilo kojem periodu kasnije. Upravo je ta povezanost glazbe s drugim područjima motivirajući čimbenik za djecu u procesu glazbenog odgoja, a ujedno i doprinosi proširivanju djetetova glazbenog iskustva. Tako glazba za djecu postaje izvor glazbenih predodžbi i refleksija, ali i sredstvo razvoja stvaralačkog identiteta putem kojeg ono dobiva mogućnost socijalnog, emotivnog i

spoznajnog razvoja. Stoga, glazbeni odgoj u predškolskim ustanovama je sastavni dio odgojno-obrazovnog procesa te se odvija svakodnevno.

U procesu odgoja djeteta i unaprjeđivanja njegovih glazbenih potencijala djece predškolske dobi važna su tri povezana preduvjeta: djetetova muzikalnost, postojeće glazbene sposobnosti i glazbena inteligencija. Pritom, u glazbenom obrazovanju djeteta u predškolskoj dobi ključnu ulogu ima odgojitelj. Njegovim angažmanom i stručnim radom unaprijedit će se glazbene dispozicije i sposobnosti djece. Odgojitelj mora djetetu pristupiti individualno te ga za interesirati za umjetničke aktivnosti.

Glazbene aktivnosti kojima se pogoduje glazbeni razvoj djece predškolske dobi ostvaruju se: pjevanjem, sviranjem, slušanjem glazbe, izražavanjem, stvaranjem, pokretom, praktičnim i radnim zadacima, igrama te ostalim društveno-zabavnim aktivnostima.

Vođeni glazbeni odgoj djeteta predškolske dobi implicira brojne prednosti: razvoj glazbenog sluha prepoznavanjem i razlikovanjem različitog trajanja i visine tona, razvoj ritamskog umijeća, sviranje na udaraljka, njegovanje i razvoj dječjeg glasa, prakticiranje igara s pjevanjem, prakticiranje glazbenih dramatizacija i glazbenih priča te rad na razvoju samostalnog dječjeg glazbenog izražavanja.

S obzirom na sve navedeno, jasno je dakle da je zadatak svakog kvalitetnog kurikulumu ranog i predškolskog odgoja upravo poticanje glazbenog razvoja u smislu poticanja cjelovitog razvoja djeteta.

LITERATURA

1. Belajec, S (2014): *Utjecaj glazbe na dječji razvoj*. Roditelji.hr., URL: <http://www.roditelji.hr/obitelj/zdravlje/utjecaj-glazbe-na-djecji-razvoj/>
2. Blasi, M. J., Foley, M. B. (2006): „The music, movement, and learning connection“. *Childhood Education*, vol.82.no.3., str.175-176.
3. Brđanović, D. (2016): „Uloga glazbe i glazbene inteligencije u školi u kontekstu Teorije višestrukih inteligencija.“ U: Jerković, B., Škojo, T. (ur.): *Umjetnik kao pedagog pred izazovima suvremenog odgoja i obrazovanja*. Osijek: Umjetnička akademija u Osijeku, str.120.-131.
4. Čudina-Obradović, M. (1990): *Nadarenost – razumijevanje, prepoznavanje, razvijanje*. Zagreb: Školska knjiga
5. De la Motte-Haber, H. (1999): *Psihologija glazbe*. Jastrebarsko: Naklada Slap
6. Dubovicki, S., Svalina, V., Proleta, J. (2015): „Izvanastavne glazbene aktivnosti u školskim kurikulumima.“ *Školski vjesnik: časopis za pedagoškijsku teoriju i praksu*, vol.63.no.4., str.553.-578.
7. Enciklopedija.hr: *Muzikalnost*. URL: <http://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=42633>
8. *Glazbeni razvoj*. Dječji vrtić Bjelovar, URL: <http://www.vrtic-bjelovar.hr/our-events/glazbeni-razvoj-djeteta/>
9. Holcer, J. (2013): *Komunikacija s djetetom u trudnoći*. Sensaklub.hr, 2013., URL: <http://www.sensaklub.hr/clanci/emocije/komunikacija-s-djetetom-u-trudnoci>
10. Kazić, S. (2013): *Solfeggio: historija i praksa*. Sarajevo: Muzička akademija u Sarajevu i Institut za muzikologiju
11. Leithwood, K.A., Fowler, W. (1971): „Complex Motor Learning in Four-Year-Olds“, *Child Development*, vol.42.no.3., str.781.-792.
12. Lehmann, A. C., Sloboda, J. A. & Woody, R. H. (2007): *Psychology for Musicians: Understanding and Acquiring the Skills*. New York: Oxford University Press
13. Manesteriotti, V. (1981): *Prvi susret djeteta s muzikom*. Zagreb: Školska knjiga

14. Manasteriotti, V. (1973): *Muzički odgoj na početnom stupnju. Methodske upute za odgajatelje i nastavnike razredne nastave*. Zagreb: Školska knjiga
15. Nacionalni okvirni kurikulum za predškolski odgoj i obrazovanje te opće obvezno i srednjoškolsko obrazovanje (2010): Zagreb: Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa Republike Hrvatske
16. Nikolić, D. (2018): „Utjecaj glazbe na opći razvoj djeteta.“ *Napredak: časopis za pedagoški teoriju i praksu*, vol.159., no.1.-2., str.139.-158.
17. *Prednosti glazbene edukacije*. Glazbena škola Bonar, URL: <http://www.bonar.hr/jeste-li-znali/>
18. Radoš, K. (2010): *Psihologija muzike*. Beograd: Zavod za udžbenike
19. Slunjski, E. (2011): *Kurikulum ranog odgoja: istraživanje i konstrukcija*. Zagreb: Školska knjiga
20. Starc, B., Čudina-Obradović, M., Pleša, A., Profaca, B., Leticia, M. (2004): *Osobine i psihološki uvjeti razvoja djeteta predškolske dobi*. Zagreb: Golden Marketing
21. Svalina, V. (2010): „Dječje stvaralaštvo u nastavi glazbe“. U: K. Káich (ur.) *Korszerű módszertani kihívások*. Szabadka: Magyar Tannyelvű Tanítóképző
22. Šimičić, M. (2017): *Glazba kao komunikacija* [završni rad]. Petrinja: Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu
23. Šulentić Begić, J. (2014): „Nastava glazbe u primarnom obrazovanju u europskim državama.“ *Metodički ogledi: časopis za filozofiju odgoja*, vol.21.no.1., str.23.-45.
24. Vidulin-Orbanić, S. (2008). „Glazbenom umjetnošću prema cjeloživotnom učenju“. *Metodički ogledi: časopis za filozofiju odgoja*, vol.15, no.1, str. 99–114.
25. Voglar, M. (1989): *Otrok in glasba. Metodika predškolske glasbene vzgoje*. Ljubljana: Državna založba Slovenije
26. Živković, M. (2015): *Dječja glazbena kreativnost u ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju* [završni rad]. Petrinja: Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

IZJAVA O SAMOSTALNOJ IZRADI RADA

Poštovani,

Ja, Mirja Dugonjić, rođena 09. studenog 1992. godine u Zagrebu, prebivalište u Zagrebu, izjavljujem da sam samostalno izradila svoj završni rad pod naslovom: *Uloga glazbene kulture u odgoju djece predškolske dobi*, uz korištenje literature i konzultacije s mentorom Branimirom Magdalenić, prof., v.predavač i sumentoricom doc.dr.sc. Adrijanom Višnjić Jevtić.
